

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان جامعه‌شناسی (۲) یازدهم انسانی از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

(۱) **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه، تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

(۲) **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس، تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند. در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

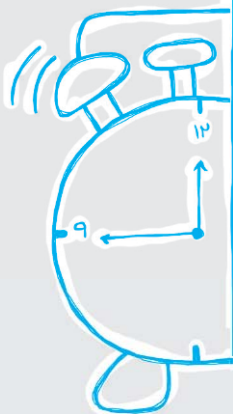
ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال معلمان مواجه خواهید شد.

(۳) **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

(۴) **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند 😊 در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جامعه‌شناسی نیاز دارید، تنها در ۱۸ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذت‌ش را ببرید! **یک راهکار:** موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤالات درس‌های ۱ تا ۴ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

پاسخ‌نامه	آزمون	نوبت	
۳۰	۳	اول	آزمون شماره ۱ (طبقه‌بندی شده)
۳۰	۵	اول	آزمون شماره ۲ (طبقه‌بندی شده)
۳۱	۷	اول	آزمون شماره ۳ (طبقه‌بندی نشده)
۳۲	۹	اول	آزمون شماره ۴ (طبقه‌بندی نشده)
۳۳	۱۱	دوم	آزمون شماره ۵ (طبقه‌بندی شده)
۳۳	۱۴	دوم	آزمون شماره ۶ (طبقه‌بندی شده)
۳۴	۱۷	دوم	آزمون شماره ۷ (طبقه‌بندی شده)
۳۴	۲۰	دوم	آزمون شماره ۸ (طبقه‌بندی شده)
۳۵	۲۲	دوم	آزمون شماره ۹ (طبقه‌بندی نشده)
۳۶	۲۴	دوم	آزمون شماره ۱۰ (طبقه‌بندی نشده)
۳۷	۲۶	دوم	آزمون شماره ۱۱ (طبقه‌بندی نشده)
۳۸	۲۸	دوم	آزمون شماره ۱۲ (طبقه‌بندی نشده)
۳۹			درس‌نامه توپ برای شب امتحان

ردیف	آزمون شماره ۱	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	kheilisabz.com	نمره								
	درس اول												
۱	درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید. عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است.				۰/۵								
۲	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. چگونه یک فرد می‌تواند به محدوده اجتماعی و فرهنگی وارد شود؟				۰/۵								
	درس دوم												
۳	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. ..... پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به وجود آمد؛ جهان غرب در .....، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد.				۰/۵								
۴	گزینه درست را انتخاب کنید. در صورت عدم تحقق کدام‌یک از ویژگی‌های فرهنگی مطلوب، موارد زیر شکل می‌گیرد؟ - تفرقه بین جوامع و تباه‌ساختن منابع و امکانات بشر - از دست دادن توان دفاع از هویت فرهنگی - مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی (۱) عدالت و قسط - حقیقت - مسئولیت و تعهد (۲) حریت و آزادی - مسئولیت و تعهد - معنویت (۳) عدالت و قسط - عقلانیت - حریت و آزادی (۴) عقلانیت - حقیقت - معنویت			برای پاسخ به این سؤال، حتماً باید تأثیر هر کدام از ویژگی‌ها رو فوب بفونین!	۱								
۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. کدام‌یک از فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی شدن ندارند؟				۰/۵								
۶	جدول زیر را کامل کنید.				۱/۵								
	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>موضوع</th> <th>دیدگاه اول</th> <th>دیدگاه دوم</th> <th>دیدگاه سوم</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>تعامل جهان‌های ذهنی و فرهنگی و تکوینی</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				موضوع	دیدگاه اول	دیدگاه دوم	دیدگاه سوم	تعامل جهان‌های ذهنی و فرهنگی و تکوینی				
موضوع	دیدگاه اول	دیدگاه دوم	دیدگاه سوم										
تعامل جهان‌های ذهنی و فرهنگی و تکوینی													
۷	پیامد فرهنگ‌هایی که رویکردهای جبرگرا دارند چیست؟				۱/۵								
	درس سوم												
۸	درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید. استعمار بر اشغال یک سرزمین خارجی با توسل به قدرت فرهنگی و اقتصادی دلالت می‌کند.			حتماً به تعریف امپریالیسم و استعمار دقت کنید!	۰/۵								
۹	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. امپریالیسم اقتصادی چگونه رخ می‌دهد؟				۰/۵								
۱۰	استعمار نو برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته از کدام ابزار استفاده می‌کرد؟ نمونه‌هایی ذکر کنید.				۱								
	درس چهارم												
۱۱	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. متفکران جهان اسلام خطرات ..... فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت ..... را گوشزد می‌کردند.				۰/۵								
۱۲	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام در دوران خلافت چگونه به مسیر جهانی شدن ادامه دادند؟				۰/۵								

نمره	کheilisabz.com	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۲)
		نوبت اول پایه یازدهم دوره متوسطه دوم	آزمون شماره ۱	
۱			۱۳	راهبرد استبداد تاریخی - قومی و استبداد استعماری را مقایسه کنید.
			درس پنجم	
۰/۵			۱۴	درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید. از پایان قرن بیستم با افول تجربه‌گرایی فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است.
		دوره‌های روشنگری رو ثوب بلد باشین!		
۰/۵			۱۵	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. فرهنگ جدید غرب با پیدایش ..... آغاز می‌شود که ..... لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کرد.
۰/۵			۱۶	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. دلیل پیدایش نهضت‌های جدید دینی در فرهنگ غرب چه بود؟
۱			۱۷	چرا اومانیزم را می‌توان به فرعونیت آشکار ترجمه کرد؟
			درس ششم	
۰/۵			۱۸	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. رقیبان دنیا طلب کلیسا چگونه ظهور کردند؟
۲			۱۹	انواع رویکردهای اعتراض‌آمیز مذهبی و پیامدهای آن را مقایسه کنید.
			درس هفتم	
۰/۵			۲۰	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. کشورهای غربی برای تأمین ..... نیازمند درهم شکستن مقاومت فرهنگی بودند و ..... مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیر غربی در نظام جهانی جدید بود.
۰/۵			۲۱	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. ویژگی دولت - ملت‌های جدید چه بود؟
۱/۵			۲۲	ویژگی‌های جامعه جهانی قبل از ظهور غرب را بنویسید و یک نمونه مثال بنویسید.
			درس هشتم	
۰/۵			۲۳	درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید. انتقال برخی صنایع وابسته به کشورهای استعمارزده در جهت استقلال این کشورها و تعدیل جهانی ثروت است.
۱			۲۴	علوم انسانی غربی بر چه اساسی استوار است و چه ویژگی‌هایی دارد؟
			ترکیبی	
۱			۲۵	مفاهیم را به تعاریف مناسب وصل کنید. الف) امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو، ب) هویت ناسیونالیستی و قوم‌گرایانه پ) صنعت ارتباطات ت) وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده
				● (۱) سده هفدهم و هجدهم ● (۲) دولت - ملت ● (۳) جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان تکوینی است. ● (۴) دهکده واحد ● (۵) تک‌محصولی شدن ● (۶) وابستگی کشورهای استعمارزده
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید		

ردیف	آزمون شماره ۹	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	kheilisabz.com	نمره
۲	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.				
۱	عقاید و ارزش‌های اسلامی با پذیرش انسان‌ها به عرصه فرهنگ بشری راه می‌یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می‌کنند.				
۲	در جهان غرب سکولاریسم به صورت جهان‌بینی غالب درآمده است و دینداران ناگزیرند رفتارهای دنیوی خود را با تفاسیر دینی توجیه کنند.				
۳	منورالفرکان، بر خلاف بیدارگران اسلامی، خواستار اصلاح رفتار دولت‌های اسلامی بودند.				
۴	مبلغان مسیحی با تبلیغ مسیحیت فرهنگ عمومی جوامع غربی را دچار اختلال می‌کردند و بر نخبگان سیاسی نیز تأثیر می‌گذاشتند.				
۲	عبارات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.				
۵	جنبش عدالتخانه، از آن جهت که ساختار ..... جامعه را تغییر می‌داد، یک انقلاب ..... بود.				
۶	چین، عثمانی و ایران در دوره استعمار تحت ..... و در شرایط ..... به سر می‌بردند.				
۷	بازگشت فرهنگ غرب به یونان و روم باستان در دوره رنسانس جهت پذیرش ..... نبود.				
۸	عقاید و ارزش‌های بنیادین غرب، آثار خود را از طریق .....، ..... و ..... به تدریج در عرصه‌های علم و فناوری، اقتصاد، حقوق و سیاست آشکار کرد.				
۹	مفاهیم را به تعاریف مناسب وصل کنید.				
۱	<ul style="list-style-type: none"> الف) لیبرالیسم قرن هجدهم و نوزدهم ب) نخستین انقلاب با رویکرد معنوی پ) تقابل شمال و جنوب ت) چالش مستمر ۱) انقلاب اسلامی ایران ۲) تقابلی جهانی ۳) انقلاب فرانسه ۴) چالش فقر و غنا ۵) لیبرالیسم متقدم ۶) بحران‌های اقتصادی 				
۰/۵	گزینه درست را انتخاب کنید.				
۱۰	عبارات زیر مربوط به کدام گزینه است؟				
	- بعد از انقلاب صنعتی جنگ از قاموس بشری رخت برمی‌بندد.				
	- نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد می‌شوند.				
	- منشأ اصلی درگیری‌ها در جهان عامل فرهنگی است.				
	- مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست.				
	۱) مارکس - مالتوس - فوکویاما - جهان اول و دوم				
	۲) کنت - ریکاردو - فوکویاما - مرکز و پیرامون				
	۳) مارکس - ریکاردو - هانتینگتون - توسعه یافته و عقب مانده				
	۴) کنت - مالتوس - هانتینگتون - استعمارگر و استعمارزده				
۳/۵	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.				
۱۱	دئیسم حاصل چیست؟				
۱۲	پیامدهای شکل‌گیری لیبرالیسم متقدم را بنویسید.				
۱۳	از دیدگاه کنت علت جنگ در گذشته تاریخ جامعه بشر چه بود؟				
۱۴	آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا را مقایسه کنید.				
۱۵	ویژگی چالش‌های جهانی چیست؟				
۱۶	چه عواملی، قشر جدید سرمایه‌داران را به وجود آورد؟				
۱۷	انتقال برخی صنایع وابسته به کشورهای استعمارزده توسط کشورهای غربی، در چه جهتی است؟				

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- درست

۲- هنگامی که فردی اندیشه خود را به صورت گفتار یا نوشتار بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند به محدوده اجتماعی و فرهنگی او وارد می‌شود.

۳- استعمار نو - استعمار فرانو

۴- گزینه «۳» تفرقه بین جوامع و تباہ‌ساختن منابع و امکانات بشر ← عدم وجود عدالت و قسط / از دست دادن توان دفاع از هویت فرهنگی ← عدم وجود عقلانیت سطح «۱» مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی ← عدم وجود حریت و آزادی

۵- فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها ناظر به قوم و منطقه خاصی است و نگاه سلطه‌جویانه نداشته باشند از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند.

۶-

دیدگاه اول	دیدگاه سوم	دیدگاه دوم
جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کنند. جهان طبیعت را یکدیگر می‌دانند.	جهان فرهنگی، جهانی ذهنی، جهان تکوینی را مهم و در تعامل با یکدیگر می‌دانند.	جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی به جهان طبیعت نیست. جوامع مختلف می‌دانند.

۷- برخی فرهنگ‌ها رویکرد جبرگرا و غیرمسئول دارند. فرهنگ‌های جبرگرا منکر نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان می‌باشند، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.

۸- نادرست: استعمار بر اشغال یک سرزمین خارجی با توسل به قدرت نظامی و سیاسی دلالت می‌کند.

۹- امپریالیسم اقتصادی در جایی رخ می‌دهد که قدرت اقتصادی یک کشور بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.

۱۰- در استعمار نو کشورهای استعمارگر با استفاده از ظرفیت‌هایی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای نیل به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. هم‌چنین دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته، از کودتای نظامی استفاده می‌کنند. **مثال:** کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان (موفق) - کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ محمدرضا شاه (موفق) - کودتای نوژه (ناموفق)

۱۱- سلطه - اسلامی

۱۲- عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام فارغ از عملکرد قدرت‌های سیاسی و با تلاش و کوشش عالمان مسلمان از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد و بر قدرت‌های سیاسی که در این مناطق حضور داشتند تأثیر گذاشت.

۱۳- استبداد تاریخی - قومی: استبداد تاریخی - قومی به رغم هویت غیراسلامی خود به دلیل این‌که پشتوانه و عقبه‌ای خارج از جغرافیای جهان اسلام نداشت از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌گزید و تلاش می‌کرد با رعایت ظواهر اسلامی ظاهر دینی خود را حفظ نماید.

استبداد استعماری: به دلیل این‌که در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد در جهت گسترش نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۱۴- درست

۱۵- فلسفه‌های روشنگری - سکولاریسم

۱۶- رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن به عنوان پروتستانتیسم یاد می‌شود.

۱۷- در فرهنگ‌های دینی، آدمیان ابعاد نفسانی و دنیوی خود را در سایه ابعاد معنوی خویش پی می‌گیرند و آن را به صورت آشکار و رسمی اظهار نمی‌کنند و نفس‌پرستی خود را در قالب مفاهیم دینی پنهان می‌کنند، مانند فرعون که برای توجیه رفتار و موقعیتی که داشت خود را انسانی دنیوی و طبیعی معرفی نمی‌کرد بلکه خود را در زمره خداوندگان قرار می‌داد ولی انسان مدرن خواسته‌های دنیوی و این‌جهانی خود را بدون آن‌که نیازی به توجیه الهی و آسمانی داشته باشد به رسمیت می‌شناسد. به همین دلیل اومانیزم را می‌توان به فرعونیت آشکار ترجمه کرد.

۱۸- فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا فرصت بروز و ظهور پیدا کنند.

۱۹- حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی که با عنوان پروتستانتیسم شناخته می‌شوند در جهت اصلاح دینی پدید آمدند. بخشی از این حرکت‌ها تنها با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند. بخشی دیگر رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار می‌گرفتند.

حرکت‌های نوع اول با حمایت قدرت‌های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند، ولی حرکت‌های نوع دوم مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند.

۲۰- منافع اقتصادی - استعمار

۲۱- دولت‌های جدید برخلاف حکومت‌های گذشته خود را با هویت دینی نمی‌شناختند بلکه خود را در ابعاد جغرافیایی، تاریخی و خصوصاً نژادی و قومی تعریف می‌کردند.

۲۲- جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید به صورت امروز نبوده است؛ فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت و قدرت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند. روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود و جامعه جهانی که از طریق این روابط شکل می‌گرفت به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد. به همین دلیل اگر برخی از کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی که از ظرفیت فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب می‌کردند. فرهنگ‌های مختلف نیز می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفتگوهای مستقیم علمی و معرفتی عبور کنند. **نمونه:** مسلمانان آسیای جنوب شرقی فارغ از قدرت سیاسی اسلام از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند و به آن روی آوردند.

۲۳- نادرست: انتقال برخی از صنایع وابسته به کشورهای استعمارزده در جهت استقلال این کشورها و تعدیل جهانی ثروت نیست.

۲۴- علوم انسانی غربی که بر بنیان‌های هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی غرب بعد از رنسانس شکل گرفته‌اند، حیات و زندگی آدمی را بدون توجه به ابعاد معنوی آن، به گونه‌ای سکولار و دنیوی تعریف می‌کنند و سازمان می‌دهند.

۲۵- الف) ← ۶ (ب) ← ۲ (پ) ← ۴ (ت) ← ۵

آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)

۱- درست

۲- نادرست؛ در جهان غرب سکولاریسم به صورت جهان‌بینی غالب درآمده است و دینداران ناگزیرند رفتارهای دینی را با تفاسیر دنیوی و این‌جهانی توجیه کنند.

۳- نادرست؛ منورالفکران، همانند بیدارگران اسلامی خواستار اصلاح رفتار دولت‌های مسلمان بودند.

۴- نادرست؛ مبلغان مسیحی با تبلیغ مسیحیت، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را دچار اختلال می‌کردند و دولت‌های سکولار از طریق سازمان‌های فراماسونری نیز بر نخبگان سیاسی آن جوامع تأثیر می‌گذاشتند.

۵- سیاسی - اجتماعی

۶- نفوذ کشورهای استعمارگر قرار می‌گرفتند - نیمه‌استعماری

۷- فرهنگ اساطیری باستانی

۸- هنر - دین - فلسفه

۹- الف ← ۵   ب ← ۱   پ ← ۲   ت ← ۴

۱۰-

- بعد از انقلاب صنعتی جنگ از قاموس بشری رخت برمی‌بندد ← کنت

- نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد شده‌اند ← مالتوس

- منشأ اصلی درگیری‌ها در جهان، عامل فرهنگی است ← هانتینگتون

- مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست ← اصطلاح استعمارگر و استعمارزده

۱۱- روشنگری با رویکرد دنیوی هنگامی که با شناخت عقلی همراه باشد به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد به دئیسم یعنی دین بدون شریعت و بدون مذهب، لامذهبی و اعتقاد به خدایی که هیچ‌گونه برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد ختم می‌شود.

۱۲- نظام ارباب - رعیتی و ارزش‌های اجتماعی مربوط به آن در هم ریخت، کشاورزان را از بردگی رها کرد، به آن‌ها اجازه داد تا مهاجرت کنند و درباره شیوه زندگی خود تصمیم بگیرند، موانع ارزشی و هنجارهای پیشین مانند غیرقابل فروش بودن زمین را از پیش پای صاحبان ثروت برداشت.

۱۳- کنت معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند ولی در جامعه جدید و با رشد علوم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

۱۴- آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد.

۱۵- چالش‌های جهانی به تدریج و یکی پس از دیگری آشکار می‌شوند، اغلب پایان نمی‌یابند و چالش‌های پیشین علی‌رغم بروز چالش‌های جدید هم‌چنان باقی می‌مانند.

۱۶- گسترش تجارت و به دنبال آن رشد صنعت، قشر جدید سرمایه‌داران را به وجود آورد.

۱۷- در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است.

موضوع	انقلاب اسلامی ایران	انقلاب فرانسه	انقلاب روسیه	انقلاب‌های آزادی‌بخش
چارچوب شکل‌گیری	فقه اجتماعی و سیاسی شیعه	آرمان‌ها و ارزش‌های مدرن پس از رنسانس	رویکرد چپ و سوسیالیستی	تقلیدهای بدلی از انقلاب‌های مدرن (یعنی همان چارچوب فرهنگ غرب سکولار)

۱۹- انقلاب اسلامی ایران با بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعه مسئله اسرائیل را به عنوان مسئله جهان اسلام مطرح می‌کرد. بازگشت به اسلام اولاً مشروعیت قرارداد کمپ دیوید را در باور مسلمانان مخدوش کرد و ثانیاً مقاومت در برابر صهیونیسم را از موضع اعتقاد اسلامی و با تکیه بر ایمان به خداوند و قدرت الهی آغاز کرد.

موضوع	عالمان دینی	منورالفکران
معنای مشروطه	مشروط‌کردن حاکمیت به احکام عادلانه الهی	نوعی حاکمیت سکولار مانند دولت انگلستان
مفهوم مجلس	محلی که در آن قوانین براساس احکام شریعت تدوین شود.	محلی که در آن قوانین براساس اراده و خواست بشر تنظیم می‌شد.

۲۱- آن‌ها خطر غرب را بیشتر در سلطه‌گری و قدرت سیاسی و اقتصادی آن می‌دیدند. برخی از آنان دوری مسلمانان از عمل به سنت‌های اسلامی را عامل ضعف جوامع اسلامی می‌دانستند.

۲۲- اعتراض روشنفکران چپ به روشنفکران نسل اول به دلیل گریز آنان از بنیان‌های فکری اسلامی یا اسلام‌ستیزی آنان نیست، بلکه از نوع اعتراضاتی است که طی قرن بیستم در کشورهای غربی نسبت به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری شکل گرفت. ۲۳- با فروپاشی بلوک شرق و از بین رفتن جاذبه‌های روشنفکری چپ در سطح جهانی، این جریان در کشورهای اسلامی نیز جاذبه خود را از دست داد و غرب‌گرایان این جوامع، دیگر بار به اندیشه‌های لیبرالیستی غربی روی آوردند.

موضوع	فراگیر و مردمی بودن
انقلاب اسلامی ایران	با حرکت یک گروه و حزب خاص پدید نیامد بلکه یک انقلاب فراگیر مردمی بود که از عمق روابط مردم با مرجعیت و رهبری دینی پدید آمد و همه اقشار و گروه‌های جامعه را در بر گرفت.
انقلاب‌های آزادی‌بخش	اغلب با جنبش‌های چریکی گروه‌ها و احزاب مختلف شکل می‌گرفتند.

۲۵- علوم انسانی غربی که بر بنیان‌های هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی غرب بعد از رنسانس شکل گرفته‌اند، حیات و زندگی آدمی را بدون توجه به ابعاد معنوی آن، به گونه‌ای سکولار و دنیوی تعریف می‌کنند و سازمان می‌دهند.

۲۶- با انقلاب اسلامی ایران بحران‌های عمیق معرفتی و معنوی جهان غرب و چالش‌های مربوط به آن با انقلاب اسلامی و شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی فرصت بروز و ظهور یافتند. گسترش اندیشه‌های پسامدرن، به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی

۲۷- روشنگری در سده‌های ۱۷ و ۱۸ میلادی، بیشتر رویکردی عقل‌گرایانه داشت. روشنگری با رویکرد دنیوی هنگامی که با شناخت عقلی همراه باشد، به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد، به دئیسم یعنی دین بدون شریعت و بدون مذهب، لامذهبی و اعتقاد به خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد ختم می‌شود.

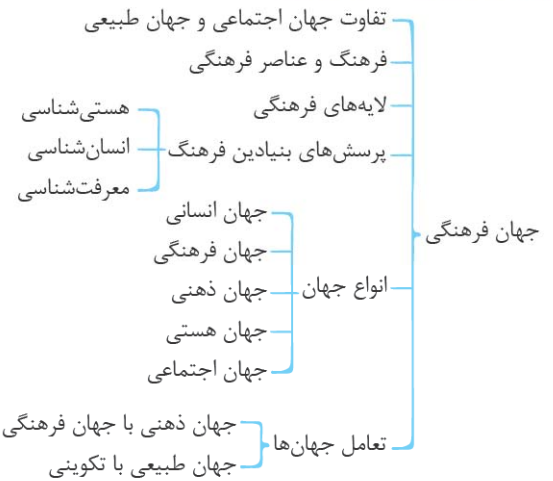

درس نامه توپ برای شب امتحان

درس ۱: جهان فرهنگی

رئوس مباحث درس ۱

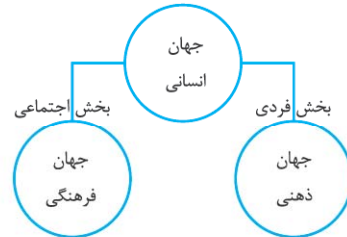

واژگان کلیدی: جهان انسانی - جهان فرهنگی - جهان اجتماعی - جهان فردی - جهان ذهنی

جهان انسانی و انواع آن

بخش فردی: به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد، ابعاد ذهنی، اخلاقی، روانی انسان‌ها را شامل می‌شود، تجربیات و دانسته‌ها و خلیقات افراد در این بخش است که همه انسان‌ها در آن با یکدیگر شریک نیستند.

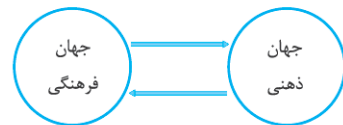
بخش اجتماعی: زندگی اجتماعی انسان‌ها را در بر می‌گیرد، این بخش هویت فرهنگی دارد، فرهنگ شیوه زندگی اجتماعی انسان‌هاست که خود محصول آگاهی و عمل مشترک انسان است.

محدوده جهان ذهنی و فرهنگی

وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود به سر می‌برد، ولی هنگامی که اندیشه خود را به صورت گفتار یا نوشتار بیان می‌کند و یا براساس اندیشه خود با دیگران رفتار می‌کند، به محدوده اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود.

تعامل جهان فرهنگی و ذهنی: بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی تناسب و هماهنگی وجود دارد، یعنی هر فرهنگی نوعی خاص از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد و به همان نوع اجازه بروز و ظهور می‌دهد و هر نوع عقیده و اخلاقی نیز جویای فرهنگی متناسب با خود است.

جهان تکوینی و نگاه‌های مختلف به آن

جهان تکوینی: تمامی پدیده‌های جهان هستی محصول زندگی انسان نیستند.

نکته: در مقابل جهان انسانی می‌توان از جهان دیگری نام برد که پیش از انسان‌ها و مستقل از خواست و اراده آنان شکل گرفته که به عنوان جهان تکوینی نام برده می‌شود.

نگاه اول به جهان تکوینی

برخی جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند، این گروه طبیعت را مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند و جهان انسانی را به دو بخش: ۱) جهان ذهنی و ۲) جهان فرهنگی تقسیم می‌کنند و از سه جهان:

- ۱) جهان طبیعت
  - ۲) جهان ذهنی
  - ۳) جهان فرهنگی
- سخن می‌گویند.

نگاه دوم به جهان تکوینی

متفکران مسلمان جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. نزد آنان جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است؛ آن‌ها جهان تکوینی را به دو بخش ۱) جهان طبیعت و ۲) جهان فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

نکته: در تعابیر قرآنی از دو بخش جهان تکوینی با عناوینی مثل: دنیا، آخرت، شهادت، غیبت، ملک، ملکوت و مانند آن‌ها یاد می‌کنند.

دیدگاه‌های مختلف درباره تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی

دیدگاه‌ها	ویژگی‌ها
دیدگاه اول	۱- جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کند. ۲- این جهان را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی می‌دانند. ۳- از نظر این دیدگاه ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی مادی دارند. ۴- علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. ۵- این گروه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند.
دیدگاه دوم	۱- گروهی هستند که جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند. ۲- این گروه جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ می‌دانند. ۳- جهان تکوینی را نیز ماده خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف می‌دانند. ۴- در این دیدگاه جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیت و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
دیدگاه سوم	این دیدگاه جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی را مهم و در تعامل با یکدیگر می‌داند.
نگاه قرآنی	۱- جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست. ۲- ادراک و آگاهی نیز محدود به حیات انسانی نمی‌شود. ۳- جهان هستی نیز برخوردی حکیمانه و هوشمندانه با جهان انسانی دارد. ۴- در این نگاه، جهان تکوینی براساس حکمت و مشیت خداوند سبحان، رفتاری حکیمانه با افراد و جوامع انسانی دارد.

نگاه قرآن کریم به جهان فرهنگی و جهان فردی

قرآن کریم علاوه بر آن که برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید، جهان فردی اشخاص را نیز نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت

انواع فرهنگ‌های جهانی

فرهنگ‌هایی که به سوی جهانی شدن گام برداشتند:

۱- گونه اول (فرهنگ سلطه یا استبداد)

عقاید و ارزش‌های آن ناظر به قوم، منطقه یا گروه خاصی است؛ چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به مناطق دوگانه مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند که منطقه مرکزی، منطقه پیرامونی را به خدمت می‌گیرد. **مثال:** فرهنگ صهیونیسم بین‌الملل - فرهنگ سرمایه‌داری

۲- گونه دوم (فرهنگ حق)

عقاید و ارزش‌ها و هنجارهای آن در خدمت گروه و قوم خاصی نیست بلکه سعادت همه انسان‌ها را دنبال می‌کند و از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.

مقایسه فرهنگ صهیونیسم و سرمایه‌داری	
سرمایه‌داری	صهیونیسم
<p>کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد.</p> <p>کشورهای دیگر را در پیرامون و حاشیه آن به خدمت می‌گیرد.</p>	<p>آرمان‌ها و ارزش‌های خود را متوجه نژاد خاصی می‌داند.</p> <p>با رویکرد دنیوی و این‌جهانی خود، دیگران را در خدمت این نژاد به کار می‌گیرد.</p>

نکته: فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه و گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگران را به ضعف و ناتوانی می‌کشاند، فرهنگ سلطه یا استکبار است.

ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب

حقیقت: معیار و میزانی برای انسان‌ها که بتوانند صحیح یا غلط بودن اندیشه‌ها و افکار و اعمال را تشخیص بدهند.

← معیاری است برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف و دفاع از حقانیت ارزش‌های خود.

معنویت: ویژگی‌ای که باعث پاسخگویی به پرسش‌های بنیادین آدمی درباره مرگ و زندگی خود می‌شود.

← برای گذر فرهنگ از نیازهای صرفاً مادی و دنیوی به نیازهای ابدی و معنوی انسان‌ها.

← برای گرفتارنشدن، آدمی به بحران‌های روحی و روانی.

عدالت و قسط: مانع قطبی شدن جهان و استضعاف و بهره‌کشی ظالمانه برخی از برخی دیگر و در نتیجه، پایمال شدن حقوق انسان‌ها.

← باعث جلوگیری از تفرقه بین جوامع، تلاشی شدن جهان و تباختن منابع و امکانات

← آسمان‌ها و زمین با عدالت پابرجا می‌مانند.

حریت و آزادی: باعث رهایی انسان‌ها از قید و بندهایی که مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش می‌شوند و زمینه ظلم بر انسان را فراهم می‌کنند.

← آزادی همواره رهایی از یک امر برای رسیدن به امر دیگری است. (آزادی از چه؟ آزادی برای چه؟)

تعهد و مسئولیت: باعث به وجود آمدن زمینه‌های گسترش عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول.

← برای مانع‌شدن و جلوگیری از فرهنگ‌های جبرگرایی که منکر نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان هستند.

فرهنگ‌های جبرگرا } انسان‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند. } قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند. } زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌کنند.

عقلانیت از دو سطح برخوردار است:

۱) باید به پرسش‌های بنیادین بشر و انسان و جهان پاسخ دهد. (عقاید و ارزش‌ها) اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توان دفاع از هویت خود را از دست می‌دهد.

۲) امکان پاسخگویی به نیازهای متغیر که باعث سازماندهی و مدیریت آن نیازها می‌شود.

فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند. از منظر قرآن هرگاه انسان، اخلاقی الهی داشته باشد و جامعه نیز از فرهنگی توحیدی برخوردار باشد، جهان تکوینی درهای برکات خود را بر روی انسان‌ها می‌گشاید و هرگاه افراد و فرهنگ جامعه هویتی مشرکانه داشته باشند، زمین و آسمان از تعامل سازنده با آن‌ها بازمی‌مانند و ظرفیت‌های الهی و آسمانی خود را از آن‌ها پنهان می‌کنند.

نکته: برخی دیدگاه‌ها مانع شناخت صحیح انسان و جهان هستی می‌شوند. وقتی انسان از شناخت خویشتن و جهان هستی بازماند از تعامل صحیح با جهان هستی و شکوفایی استعدادهای خویش درمی‌ماند.

قرآن کریم از عقاید و اعمالی که مانع دستیابی انسان به حقیقت خویش و جهان هستی می‌شوند به اغلال و سلاسل یاد می‌کند.

نکته: اغلال و سلاسل زنجیرهایی هستند که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند.

پرسش‌های بنیادین فرهنگ

موضوع	ویژگی
هستی‌شناسانه	آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟
انسان‌شناسانه	آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟
معرفت‌شناسانه	آیا تنها راه شناخت واقعیت، حس و تجربه است؟

درس ۲: فرهنگ جهانی

رئوس مباحث درس ۲

فرهنگ جهانی } چه فرهنگ‌هایی جهانی می‌شوند؟ }
 ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب }
 حقیقت }
 معنویت }
 عدالت و قسط }
 حریت و آزادی }
 تعهد و مسئولیت }
 عقلانیت }

واژگان کلیدی: فرهنگ جهانی مطلوب - ویژگی فرهنگ‌ها

بررسی فرهنگ‌ها از نظر زمانی و مکانی

نکات:

فرهنگ‌های مختلف گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی ندارند.

۱) در طول زمان در یک سرزمین واحد، فرهنگ‌های متفاوتی پدید می‌آیند و در زمان واحد، در سرزمین‌های متعدد، فرهنگ‌های گوناگونی به وجود می‌آیند.

۲) برخی فرهنگ‌ها عمری کوتاه دارند و برخی مدتی طولانی دوام می‌آورند.

۳) برخی فرهنگ‌ها در مناطقی محدود به وجود می‌آیند و از مرزهای جغرافیایی خود عبور نمی‌کنند ولی برخی دیگر، گسترش بسیاری دارند.

۴) برخی عناصر فرهنگی، تداوم تاریخی و گسترش جغرافیایی بیشتری دارند و برخی این‌گونه نیستند.

فرهنگ‌هایی که جهانی می‌شوند

تنوع فرهنگ‌ها به تنوع عقاید و ارزش‌های اساسی و کلان آن‌ها برمی‌گردد؛ یعنی روح و شالوده فرهنگ‌ها متنوع است. فرهنگ‌ها از نظر گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی نیز متنوع‌اند.

نکات:

۱) فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در پهنه جهان گسترش می‌یابد فرهنگ جهانی است.

۲) فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها ناظر به قوم و منطقه خاصی است از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند، مگر این که نسبت به

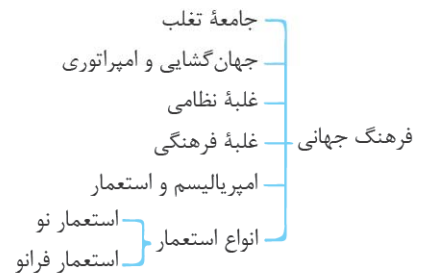
سایر اقوام و مناطق، نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند.

درس ۳ نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)

رتوس مباحث درس ۳

مفهوم جامعه تغلب

جامعه تغلب ← غلبه‌یافتن و چیره‌شدن بر سایر ملت‌ها، ارزش است.

نکته: سلطه و غلبه بر دیگران هنگامی پیش می‌آید که همه مردم شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر شوند.

جهان‌گشایی و امپراتوری

امپراتوری و شاهنشاهی از طریق کشورگشایی و جهان‌گشایی و با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز شکل می‌گیرد. جهان‌گشایی و امپراتوری، اغلب با کشتارها و غارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه است.

مانند: اسکندر تخت جمشید را به آتش کشید. مغولان برخی شهرها را از دم تیغ گذراندند.

نکته: در تاریخ، اقوامی بوده‌اند که با قدرت نظامی بر دیگر اقوام تسلط پیدا کرده‌اند.

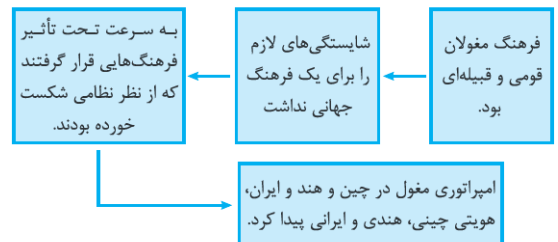
رابطه غلبه نظامی و غلبه فرهنگی

نکات:

- ۱) غلبه نظامی گرچه به حضور مستقیم قوم مهاجم در مناطق جغرافیایی مختلف منجر می‌شود، اما همیشه بسط فرهنگی آن‌ها را به دنبال نمی‌آورد.
- ۲) قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، در صورتی که هویت فرهنگی خود را حفظ کند با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را درون فرهنگ خود هضم نماید و آن را به خدمت گیرد.
- ۳) ایرانیان باستان فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی خود داشتند، اما جهان‌گشایی آنان به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.

فرهنگ امپراتوری مغول:

نکته:

امپریالیسم

اروپا در پنج قرن اخیر، کانون شکل‌گیری فرهنگ جدیدی است که آن را به نام فرهنگ غرب می‌شناسیم.

امپریالیسم از واژه امپراتوری گرفته شده است. به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

انواع امپریالیسم

سیاسی	اشغال نظامی جوامع ضعیف
اقتصادی	قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.
فرهنگی	مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه دیگر قرار گرفته، فرو می‌ریزد و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد.

استعمار

استعمار ← بر اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی دلالت می‌کند.

نکات:

- ۱) کشور فاتح را دولت استعماری و کشور به بند کشیده شده را مستعمره می‌نامند.
- ۲) استعمار نوعی از جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم به بعد توسط اروپاییان آغاز شد. در قرن نوزدهم، تصرفات اروپاییان از ۳۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید.

نکته: استعمار اروپایی در سده هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد.

اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا برای تأمین سلطه خود به نسل‌کشی و از بین بردن ساکنان بومی پرداختند. آن‌ها در یک دوره پنجاه‌ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند و مناطقی نظیر هائیتی، کوبا، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا را که تراکم جمعیتی بالایی داشتند از جمعیت خالی کردند.

نکته: سلطه جهان غرب بر کشورهای دیگر به سلطه نظامی محدود نشد، بلکه به مرور اشکال جدیدی از آن پدیدار شد.

انواع استعمار

استعمار نو ← پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به وجود آمد. ← در استعمار نو کشورهای استعمارگر با استفاده از ظرفیت‌هایی که در دوره استعمار نظامی و سیاسی خود ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای نیل به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند.

← دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته، از کودتای نظامی نیز استفاده می‌کنند.

← مانند: کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان و همچنین کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ محمدرضا شاه دو نوع موفق از کودتاهای استعمار و کودتای نوژه، نمونه شکست‌خورده آن می‌باشد.

استعمار فرانو:

از ابزارهای فرهنگی به جای ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی استفاده می‌شود، ابزارها و ظرفیت‌های فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نکات:

- ۱) جهان غرب در استعمار فرانو ← هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و به جای آن عقاید و ارزش‌های فرهنگ غرب را تبلیغ و ترویج می‌کند.
  - ۲) مردمی که برتری مطلق فرهنگی و معرفتی جهان غرب را پذیرفته باشند، هویت خود را در حاشیه جهان غرب بازخوانی و بازسازی می‌کنند و مسیری را که جهان غرب برای آنان ترسیم می‌کند دنبال می‌کنند.
- استعمار فرانو** ← گسترش و سلطه فرهنگ غرب بر همه جهان و غربی کردن جهان را در پوشش نام (جهانی شدن) پیگیری می‌کند.